

TẠI THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN VÀ VẤN ĐỀ CÔNG KHAI TÀI CHÍNH

TS. LÊ KHOA



12 PHÁT TRIỂN KINH TẾ

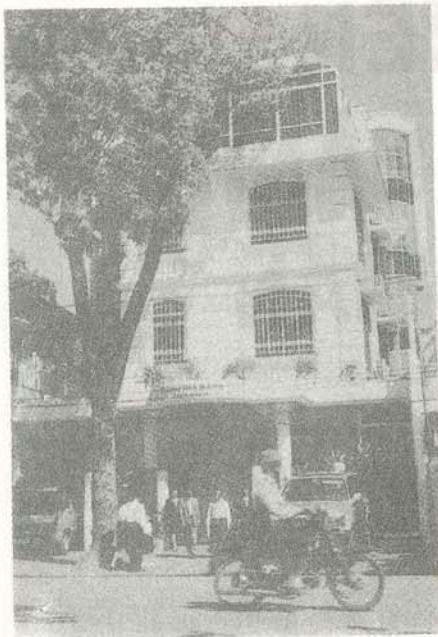
Cách đây khoảng 5 năm tại TP.HCM, một số xí nghiệp như Đại Thành, Xacogiva, Thanh Hương đã bán các kỳ phiếu cho nhân dân thành phố, với phương pháp "lấy nợ mới trả nợ cũ". Gia đình ông X... có một ít tiền tiết kiệm tỷ như 200.000 đồng, đến Xacogiva mua một kỳ phiếu 200.000 đồng, khi mua được quà biếu 10.000 đồng, sau 3 tháng được trả lời 10%/tháng hay 60.000 đồng, cộng quà biếu, vị chỉ 70.000 đồng. Thật quả là một phương pháp "đầu tư sinh lợi" dễ dàng: Xacogiva làm ăn rất đáng hoàng, rất đáng tin cậy! Về nhà bà vợ bàn với ông X... "Em có một số tiền để dành là 100.000 đồng, chúng ta cộng với số vốn 250.000 đồng, như vậy mua được kỳ phiếu mới là 350.000 đồng?" - Hai vợ chồng ông X... sau khi đã nhất trí, không những mua thêm kỳ phiếu của Xacogiva, mà còn giới thiệu, quảng cáo Xacogiva với bà con quyến thuộc, giúp cho Xacogiva thu được hàng nhiều trăm triệu đồng.

Xacogiva đã áp dụng phương pháp vay nợ mới trả nợ cũ. Lần đầu tiên sau khi cho quà biếu và trả lãi 60.000 đồng cho ông X..., Xacogiva đã mất đứt 70.000 đồng, chưa kể các chi phí khác như tiền lương nhân viên, tiền thuê trụ sở. Nếu như gia đình ông X... không đem tiền thêm mua kỳ phiếu mới và giới thiệu thêm khách mới thì Xacogiva sẽ không trả được vốn và bị phá sản.

I. SƠ HỒ PHÁP LUẬT VIỆT NAM: KHÔNG BẮC NHỮNG NGƯỜI HUY ĐỘNG VỐN PHẢI CÔNG KHAI TÀI CHÍNH

Tại ngoại quốc những xí nghiệp muốn bán cổ phần, cổ phiếu trên thị trường chứng khoán, bắt buộc phải công khai tình hình kế toán xí nghiệp liên tiếp trong 3 năm liền. Nếu là xí nghiệp mới hoạt động, bắt buộc phải cho biết danh sách các sáng lập viên, hội đồng chủ tịch, bản luận chứng kỹ thuật và tài chính của xí nghiệp, chứng tỏ rằng xí nghiệp có khả năng thu lợi nhuận cao và khả năng hoàn trả cao các số vốn huy động được. Các bản tình hình kế toán xí nghiệp, bản luận chứng kỹ thuật và tài chính phải được sự xác nhận của các chuyên viên có thẩm quyền. Như vậy, người có tiền tiết kiệm sẽ có đủ yếu tố cần thiết để "chọn mặt gửi vàng".

Trở lại trường hợp Đại Thành, Xacogiva, Thanh Hương, nếu như các điều kiện về huy động vốn trên đây của ngoại quốc được áp dụng tại TP.HCM, thì rõ ràng nếu như các xí nghiệp này có quyền huy động vốn tiết kiệm thì các người có vốn mua kỳ phiếu cũng có quyền đặt các câu hỏi sau đây: "Xin các ông cho chúng tôi xem bản kết quả kinh doanh và lời hay lỗ của quý ông? Vốn huy động được, các ông sẽ dùng vào việc gì? Xin



các ông cho chúng tôi xem bản luận chứng kỹ thuật và tài chính của xí nghiệp, chứng tỏ rằng xí nghiệp của các ông có khả năng thu lợi nhuận cao và khả năng hoàn trả cao các số vốn huy động được? Xin các ông cho xem những chữ ký có thẩm quyền của các chuyên viên kế toán, tài chính, kỹ thuật trên những tài liệu trên đây?

Tất nhiên, không có chuyên viên kế toán, tài chính, kỹ thuật có thẩm quyền nào dám ký tên trên các bản kết quả kinh doanh và lời hay lỗ ma cũng như các bản luận chứng kỹ thuật và tài chính ma, vì lẽ tại ngoại quốc có những quy chế rất nghiêm khắc về các kế toán viên hay chuyên viên tài chính, kỹ thuật. Việc ký tên trên các bản chứng nhận ma bị pháp luật nghiêm trị, đồng thời các chuyên viên ký tên sẽ mất hết uy tín nghề nghiệp. Vì vậy, ở ngoại quốc, các vụ lừa đảo như Đại Thành, Xacogiva, Thanh Hương bị chặn đứng ngay từ trong trứng nước.

II. CÔNG KHAI TÀI CHÍNH, ĐIỀU KIỆN CẦN THIẾT, TẤT YẾU ĐỂ THIẾT LẬP THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN

Muốn thành lập thị trường chứng khoán, cần thiết lập quy chế kế toán viên, chuyên viên tài chính kỹ thuật, quy chế những người được quyền làm trung gian mua bán các chứng khoán. Ngoài ra, cần công khai định kỳ các bản kế toán tài chính, luận chứng tài chính kỹ thuật.

Nếu như việc này được áp dụng tại VN, có những điều lợi và hại như sau:

- Điều hại: rõ ràng các điều luật trên rất có hại đối với những ban giám đốc, sáng lập viên các công ty ma, kinh doanh theo kiểu Đại Thành,

Xacogiva, Thanh Hương hay đối với các ban giám đốc tham ô, làm kế toán ma để tiện việc tham ô. Vì vậy, những người này cương quyết chống lại việc công khai.

- Điều lợi: Xấu che tốt khoe, những ban giám đốc kinh doanh tốt muốn các thành tích của xí nghiệp được công khai, để cho mọi người biết và ủng hộ.

Hàng năm, hàng quý một, các bản công khai tài chính định kỳ là những công cụ phê bình sắc bén, lột trần tình trạng làm ăn lỗ lã của các xí nghiệp kinh doanh

tồi, cưỡng ép các ban giám đốc xí nghiệp phải làm việc tốt hơn. Ngược lại, những ban giám đốc kinh doanh tốt sẽ được dư luận đánh giá cao và ủng hộ. Công khai tài chính là việc thực hiện quyền làm chủ của người dân.

Công khai tài chính giúp cho những người có tiền "chọn mặt gởi vàng". Có những xí nghiệp kinh doanh tồi, lời ít, hay bị lỗ, nếu bổ thêm vốn vào những xí nghiệp này chẳng khác gió thổi vào nhà trống. Tiền bổ vào bao nhiêu mất hết bấy nhiêu. Có những xí nghiệp kinh doanh tốt, nếu có thêm vốn, tân trang thiết bị sẽ thu lợi nhiều gấp bội lần số vốn bỏ ra.

Các đây năm năm, hàng nhiều tỷ đồng "tiết kiệm" đã được bỏ vào các Đại Thành, Xacogiva, Thanh Hương. Khi các xí nghiệp này bị phá sản, bao nhiêu tiền "tiết kiệm" trên biến thành các con số không. Nếu như, TP.HCM có luật về công khai tài chính, chắc chắn rằng không ai dại gì bỏ tiền vào các xí nghiệp kinh doanh xấu này. Người dân sẽ ưu tiên bỏ vốn vào các xí nghiệp có các dự án kinh doanh tốt, tỷ như dầu khí Việt Xô, Bình Minh v.v.. Các số vốn hồi đó bỏ ra một đồng ngày nay đã thành 5 - 10 đồng. Như vậy, công khai tài chính giúp cho các số vốn đầu tư ưu tiên vào các xí nghiệp kinh doanh tốt nhất.

Công khai tài chính là một công cụ rất có hại cho những kẻ xấu, và rất có lợi cho những người kinh doanh tốt.

III. THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN VÀ VIỆC HUY ĐỘNG VỐN CỦA NGƯỜI DÂN

Các dự án phát triển kinh tế VN

đòi hỏi các số vốn rất lớn. Cảng sâu Vũng Tàu cần 1 tỷ USD vốn, nhà máy thủy điện, cứ mỗi MW đòi 1 triệu USD vốn như Trị An khoảng 400 triệu USD, Hòa Bình 2.400 triệu USD. Suy ra, Yaly 700 triệu USD v.v.. Không có nhà tư bản nào có đủ tiền hàng tỷ và hàng tỷ USD để thực hiện các dự án trên ngoài người dân.

Cảng sâu Vũng Tàu cần 1 số vốn 1 tỷ USD, tính tròn 1 USD = 10.000 đồng, 1.000.000.000 USD = 10.000 tỷ VNĐ. Hãy lập 1 công ty cổ phần được quyền huy động, phát hành 100.000.000 cổ phiếu, mỗi cổ phiếu trị giá 100.000 đồng. Ai cũng biết rằng nếu như cảng sâu Vũng Tàu được thiết lập, lượng hàng hóa xuất nhập có thể lên đến 25 triệu tấn/năm và miền Nam sẽ thành một vùng công nghiệp hóa. Đất Vũng Tàu giá sẽ tăng lên gấp 5 - 10 lần. Những cổ phiếu sẽ tăng giá gấp nhiều lần. Như vậy, số tiền 100.000 không phải là cao và nhiều người có khả năng mua hàng nhiều chục cổ phần. Như vậy, vấn đề huy động vốn cho cảng sâu Vũng Tàu có thể giải quyết.

IV. THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN VÀ VIỆC TIỀN ĐOÁN GIÁ CÀ

Cổ phần cảng sâu Vũng Tàu được phát hành với giá 100.000 đồng (mệnh giá), nhưng giá trên thị trường chứng khoán có thể lên hay xuống tùy theo việc đánh giá của người dân và nhất là tùy theo công ty cảng sâu kinh doanh tốt hay không. Như vậy, giá có thể tăng lên 200.000 - 300.000 - 500.000 đồng một cổ phần, cũng như có thể sụt xuống chỉ còn 80.000 - 60.000 - 40.000 một cổ phần. Người tiên đoán đúng thời giá sẽ làm giàu không khó, nhất là những người có những tài liệu đích xác về cung cách làm việc của ban giám đốc công ty và những số liệu chính xác cảng có khả năng tiên đoán đúng.

Từ đó, xuất hiện một đám mê mới: đám mê đầu cơ trên thị trường chứng khoán. Đám mê này rất lớn tại các nước phát triển và những người dân có ít hay nhiều tiền đều say mê đầu cơ trên thị trường chứng khoán. Khi "máu mê cờ bạc" thâm nhập vào thị trường chứng khoán, thị trường này tìm được không khó hàng tỷ đồng cần thiết, vì máu mê cờ bạc là một trong những động lực rất mạnh huy động vốn. Chỉ có điều khác là trước đây động lực này tác dụng trên các sòng bạc, thì nay, động lực này phát huy hiệu năng góp phần vào việc huy động vốn.

Để giúp cho việc đầu cơ trên đây có tác dụng tốt, cần công khai tài chính, những người đầu cơ mới đủ yếu tố tiên đoán sự biến chuyển của giá cả ■